

FOI Vet

FOI veteranförening – förening för seniorer från FOA, FFA, FOI

Verksamhetsberättelse, år 2018
27:e årgången

Innehållsförteckning

Styrelse	2
Revisorer	3
Valberedning	3
Samverkan med och stöd från FOI.....	3
Årsmötets riktlinjer för styrelsens arbete 2018/19	3
Specialprogrammet.....	5
GD-besök på FOI VET med Luciakaffe, 10 december	10
Basprogrammet	10
FOI Vet:s verksamhet i Umeå.....	13
Luncherna.....	15
Hemsida.....	16
Medlemmar och medlemsavgifter.....	16
Föreningens ekonomi	17

Verksamhetsberättelse 2018

Styrelsen för FOI Veteranförening, får härmed avge följande berättelse över verksamheten under kalenderåret 2018, föreningens tjugoåttonde verksamhetsår.

Styrelse

Veteranföreningens styrelse har efter årsmötet den 13 mars 2018 haft följande ledamöter:

Namn	Vald t.o.m. årsmöte	Befattning (se även nedan)
Per Ånäs	2019	Ordförande
Mats Ahlberg	2020	Kontaktperson Umeå
Anders Almén	2019	
Elisabeth André Turlind	2020	
Björn Backström	2020	Lunchvärd
Solveig Gartzell	2019	Matrikelansvarig, personuppgiftsansvarig
Irene Hollås Norling	2020	Sekreterare
Ola Listh	2020	Kassör
Ulf Sundberg	2019	
Bo Tarras-Wahlberg	2020	Vice ordförande

Rolf Tryman valdes in i styrelsen på ett mandat till 2020. Rolf lämnade styrelsen p.g.a. personliga skäl under hösten.

Den styrelse som valdes vid årsmötet har under 2018 haft sju protokollförda sammanträden. Utöver detta hade den styrelse som valdes 2017 två sammanträden under 2018. Styrelseledamöterna har även haft kontakt via e-post i vissa frågor.

Styrelsen har inom sig bildat följande arbetsgrupper (sammankallande nämns först):

Basprogramgruppen: Mats Ahlberg och Solveig Gartzell.

Hemsidegruppen: Björn Backström, Irene Hollås Norling och Solveig Gartzell. Adjungerad under året har varit Göran Stensson.

Medlemsvärvningsgrupp: Per Ånäs, Ola Listh och Bo Tarras-Wahlberg.

Specialprogramgruppen: Elisabeth André Turlind, Anders Almén, Björn Backström, Ulf Sundberg och Bo Tarras-Wahlberg

Kontaktpersoner mellan styrelsen och FOI Vet-gruppen i Umeå har i Stockholm varit Mats Ahlberg och i Umeå Gudrun Cassel och Britta Häggström.

Revisorer

Anita Gustafsson, Ingrid Nilsson och Astrid Olofsson (ingen suppleant).

Valberedning

Monica Dahlén, Leif Lundgren och Göran Stensson.

Samverkan med och stöd från FOI

I likhet med tidigare år har FOI bidragit med värdefullt stöd omfattande såväl ekonomiskt stöd som tillgång till lokaler, konferensvärdskap och utrustning. Som framgår av den ekonomiska redovisningen är verksamhetsbidraget från FOI den helt dominerande inkomstkällan för FOI Vet. FOI Forskningsstöd har bidragit med att ge föreningen möjlighet att utnyttja Personalenhetens, Repros och DC:s tjänster. Utan detta stöd från FOI och nämnda enheters tillmötesgående och tjänstvillighet hade föreningens verksamhet inte kunnat bedrivas på samma sätt som nu.

En annan viktig samverkan med FOI är GD:s traditionella besök hos FOI VET i samband med Lucia-kaffet samt den hjälp föreningen erhållit under hösten med att anslå inbjudan till våra seminarier.

Årsmötet 2018

FOI Veteranförenings årsmöte 2018 ägde rum i FOI:s lokaler i Kista den 13 mars och samlade 42 medlemmar. Styrelsens verksamhetsberättelse, inklusive resultat- och balansräkning, godkändes av årsmötet. Enligt revisorernas förslag beviljades styrelsen ansvarsfrihet för år 2017.

Efter det efterföljande föredraget av Öv. Patrik Ahlgren (se egen rubrik) samlades deltagarna till en buffé. Under inmundigande av mat och dryck fortsatte mingel och diskussioner under lång tid efter mötet.

Årsmötets riktlinjer för styrelsens arbete 2018/19

På årsmötet i mars 2018 fastställdes följande riktlinjer för styrelsens kommande arbete:

- Ökad satsning på information via internet, särskilt hemsidan
- Ökad satsning på att informera nuvarande FOI: iter om verksamheten, särskilt specialprogrammet
- Sprida information till blivande pensionärer och andra som arbetat länge på FOI
- Stärka kontakterna med medlemsgruppen i Umeå.
- Löpande verksamhet sker huvudsakligen inom basprogram och specialprogram, såsom de etablerats under senare år
- Luncher anordnas regelbundet

Samtliga dessa strecksatser avhandlas senare i denna verksamhetsberättelse under egna rubriker,

- Hemsidesatsningen (resultat av bifallen motion)

För att åtgärda problemen med hemsidan har tillsatts en arbetsgrupp ur styrelsen bestående av Björn Backström (sammanställande), Iréne Hollås Norling, Solveig Gartzell samt Göran Stensson, adjungerad enligt eget önskemål.

Hemsidan har hittills varit kostnadsfri, en s.k. Google Site, men veteranföreningen har möjlighet att budgetera för en mer kommersiell lösning hos något s.k. webhotell; sådana har vanligen egna verktyg för utveckling och underhåll av hemsidor. Ett webhotell har också avsevärt lagringsutrymme för olika dokument och liknande.

Det har dock visat sig att Google Site har lagringsmöjligheter som förefaller tillräckliga, dock är det en smula trångt att utnyttja lagringsmöjligheten. Göran Stensson har förtjänstfullt visat hur det är möjligt.

Nuvarande hemsida, ”klassisk Google Site”, ger inte lika professionellt intryck som t.ex. de kommersiella webhotellens lösningar. Arbetsgruppen har tittat på hemsidor hos några närstående organisationers veteranföreningar, t.ex. FMV och FRA. Av dessa framstår hemsidan från FRA:s veteranförening som mycket tilltalande och arbetsgruppen har diskuterat att kontakta dem för att ev. kunna skapa en likande hemsida för FOI.

En annan lösning, som fortfarande är kostnadsfri, är att konvertera nuvarande hemsida till den s.k. ny Google Site (det är naturligtvis så att även Google vill visa en mer konkurrenskraftig och ”modern” hemsida-utveckling).

Just nu förefaller det klokt att undersöka vad ”nya Google Site” ger för möjligheter, vilket också är arbetsgruppens rekommendation i dagsläget. Arbetsgruppen föreslår arbeta vidare med uppgiften inom ramen för ny styrelse.

- Information till nu anställda FOI: iter

Våra seminarier har som syfte att ge medlemmarna inblick i pågående FOI-forskning och att även forskarna ska få ta del av medlemmarnas erfarenheter och åsikter. För att uppnå detta söker vi sprida våra seminarieinbjudningar ”inom grindarna” i FOI-Kista och i Umeå. Ett bisyfte är också att den vägen värva nya medlemmar.

Veteranföreningen har, efter överenskommelse med GD, fått möjlighet att via GD:s sekreterare sprida information om våra seminarier genom att sätta upp inbjudningarna på lämpliga platser i FOI-Kista. Gensvaret hos FOI: iterna har hittills inte varit överväldigande, nya medlemmar har inte heller tillkommit den vägen. Styrelsens strävanden kommer dock att fortsätta.

- Information till blivande pensionärer

Ett informationsblad har tagits fram, avsett att spridas till i första hand avgående FOI: iter. Under 2018 har personförändringar inom FOI:s personalenhet i Kista gjort att denna informations-spridning inte fungerat som vi önskat. Efter årsskiftet har dock kontakt med enheten upprättats igen så att förhoppningsvis varje FOI: it som avgår med pension kommer att ta del av vår information.

- Stärka kontakterna mellan styrelsen och medlemsgruppen i Umeå
Veteranföreningens medlemmar i Umeåområdet har sedan flera år en egen grupp med egen verksamhet och delvis egen ekonomi. I syfte att stärka banden mellan den gruppen och styrelsen i Stockholm besökte ordföranden Umeå i maj och träffade medlemsgruppen, och även avdelningschefen. Informationsmaterial lämnades över med syfte att delas ut till dem som pensioneras från FOI i Umeå. Det har förhoppningsvis stärkt gruppens möjligheter att värva medlemmar från avdelningen.

Ett annat resultat av besöket är att föreningens seminarier inom specialprogrammet numera, om möjligt, sänds till FOI-Umeå via videolänk, så att även Umeågruppens medlemmar kan delta.

Specialprogrammet

FOI VET:s specialprogram omfattar främst föreläsningar och seminarier kring aktuell forskning och utredningsverksamhet med anknytning till totalförsvaret. 2018 har följande arrangemang genomförts.

Nordkorea, 18 januari

Jerker Hellström, forskningsledare och projektledare för Asien- och Mellanösternprogrammet vid Försvarsanalys, gav en bred och inte helt pessimistisk bild av utvecklingen i detta konfliktområde.

Nordkorea är ett slutet och hårt kontrollerat land, som under relativt lång tid strävat mot att bli kärnvapenmakt. Detta har lett till internationella fördömanden och sanktioner. I och med att Kim Jong Un övertagit ledarskapet har turbulensen ökat internt med omfattande utrensningar, brodermord och externt med ökad provverksamhet och verbala konflikter med främst USA. Man har även genomfört provokativa aktioner mot Sydkorea såsom att sänka en korvett och beskjuta en ö med artilleri.

Det amerikanska svaret omfattar ordtirader av Trump men även kraftigt utökade sanktioner liksom regelbundna militärövningar med Sydkorea och frambasering av luftvärnsrobotsystem.

Nordkorea ligger i intresseområdet för olika stormakter. Kina ogillar kärnvapenansträngningarna och har ökat sina sanktioner, men vill inte knäcka landets ekonomi med hänsyn till de osäkra följderna. Man är också ganska nöjd med att USA intresserar sig för Nordkorea och inte så noga följer vad kineserna gör i sydkinesiska sjön. Även Ryssland är intresserat och kontakterna med Nordkorea förefaller varmare än de kineserna har.

För Nordkorea är det viktigt att bli accepterat som en kärnvapenmakt – en form av livförsäkring, vilket är något som USA har mycket svårt acceptera, särskilt som man verkar uppnå förmågan att nå alla delar av USA.

Det finns också ett gemensamt intresse för Kina, Ryssland och Nordkorea att hålla USA borta från Ostasien.

Eftersom Nordkorea är så slutet är det svårt att veta vad som händer. Här har Sverige en internationellt gynnsam ställning eftersom vi har diplomatisk representation i Nordkorea, t.o.m. företräder USA och att man har befälet för den FN-styrka som finns vid övergången av den demilitariserade zonen. På liknande

sätt har FOI en mycket stark ställning med sina svenska kontakter, olika forskningskontakter t.ex. i Kina, det säkerhetspolitiska kunnandet samt kunskapen om vapenbärare och stridsdelar (kärnladdningar och C-stridsmedel). FOI:s ställning framträder tydligt av det seminarium som skall hållas i Japan med deltagande från Japan, USA, Sydkorea och Sverige. Jerker skall då prata om ”Vad händer när Nordkorea blir kärnvapenmakt?”

Befolkningen i Nordkorea har det svårt men får det allt bättre. Deras ledare är nog ingen skämtfigur utan verkar ha en klar inriktning för vad som skall åstadkommas.

Försvarsmaktens cyberförsvar, seminarium vid årsmötet 13 mars

Öv. Ahlgren berättade om Försvarsmaktens cyberförsvar, vilket utgörs av den samlade förmågan som skapas av åtgärder, såväl defensiva som offensiva, till skydd för Försvarsmaktens informations- och ledningssystem och som syftar till att säkerställa funktioner samt förmågan att försvara sig mot kvalificerade angrepp – defensivt resp. offensivt cyberförsvar. Med defensivt cyberförsvar avses åtgärder i Försvarsmaktens information- och ledningsstödsystem med syfte att dels förvägra motståndare att påverka dessa, dels säkerställa tillgänglighet, sekretess, riktighet och spårbarhet i dessa system. Med offensivt cyberförsvar avses åtgärder utanför Försvarsmaktens informations- och ledningssystem med syfte att avbryta angrepp mot dessa. Ett framgångsrikt cyberförsvarskoncept bygger på acceptans, förståelse och engagemang i hela Försvarsmakten. Koncept skall skapa förutsättningar för att effektivt kunna genomföra cyberförsvarsoperationer. Dessa förutsättningar kan endast skapas med stöd av tillförlitliga och rätt utformade system och proceser, effektiv kompetensförsörjning, medvetet inriktad utveckling och samverkan med andra.

Engagemanget börjar på individnivå. Individer verkar i förband som leds av chefer med ledningsförband på förbandsnivå. Dessa förband lyder i sin tur under högre chefer med ledningsförband som utövar operativ ledning. Både operativa och taktiska staber understöds av specialiserade enheter/förband. Alla nivåer bidrar till ett funktionellt, försvarbart, robust och redundant informations- och ledningsstödsystem och därmed till bibehållen handlingsfrihet.

Tillförlitliga system och effektiva processer (Standard Operation Procedures) kräver välfungerande rutiner för drift och förvaltning, ett adekvat administrativt och juridiskt regelverk samt relevant kravställning på systemarkitektur och design. Därtill krävs fysiskt och logistiskt skydd omfattande bl.a. skalskydd, behörighets- och passersystem samt krav avseende informationssäkerhet och säkerhetsfunktioner. En annan viktig aspekt är kompetensflöden och kompetensutveckling vilka innebär förmågan att rekrytera, utbilda, öva och behålla personal, skapa förutsättningar för personalrörlighet, samt hantera personalens olika anställningsfaser. Rätt utformade skapar de en kompetent organisation. Innovativ och nyttoskapande metod- och teknikutveckling stödjer militär cyberförmåge-utveckling inklusive utveckling av nya stödsystem. Genom studier, forskning och teknikutveckling samt erfarenhetsåterföring utvecklas löpande kunskap och färdigheter.

Med konceptet förstärks förmågan att leverera och upprätthålla militärstrategiska lägesbilder rörande status i och hoten mot Försvarsmaktens informations- och ledningsstödsystem, att tidigt upptäcka och genomföra incidenthantering vid intrång eller försök till intrång, samt att genomföra defensiva och offensiva operationer mot en kvalificerad motståndare i cybermiljön. Avslutningsvis poängterade Öv. Ahlgren att cyberförsvar är hela Sveriges angelägenhet. Cyberhotet och behovet av att kunna hantera detta är

aktuellt i såväl fred och kris som i krig. Ett framgångsrikt koncept förutsätter en fungerande samverkan mellan Försvarmakten och andra myndigheter.

Försvarmaktsövningen Aurora 17, 15 maj

Den 15 maj höll generalmajoren Bengt Andersson ett seminarium om försvarmaktsövningen Aurora 17. Aurora 17 var den största försvarmsövningen på svensk mark på 20 år. Den genomfördes under vecka 37–39 i september 2017 i luften, på marken och till sjöss och de största övningsområdena var i Mälardalen, Stockholm, Göteborg samt på och runt Gotland.

Den förra svenska försvarmaktsövningen, Orkan, ägde rum 1993. Nästa försvarmaktsövning kommer att följas av en rad andra större och mindre övningar i en trappa upp mot nästa stora försvarmsövning, Aurora 20. Aurora 20 är planerad till andra kvartalet 2020; den kommer pågå i 3–4 veckor och hållas på en taktisk nivå och neråt.

Aurora 17 var en nationell övning för ett starkare försvar, där samtliga stridskrafter, även Hemvärnet, deltog och som avsåg öka den samlade förmågan att möta ett väpnat angrepp mot Sverige. Bengt Andersson var övningsledare och berättade att det var ca 22 000 personer som deltog i övningen; varav 2 000 kom från Danmark, Norge, Finland, Frankrike, Estland, Lettland, Litauen och USA. Ett 40-tal svenska myndigheter övades, bland annat MSB, Polisen, Säpo, Svenska Kraftnät, Energimyndigheten, SSM och flera länsstyrelser.

Finska och amerikanska soldater agerade motståndare och det innebar att övningen hade kvalificerade system på angriparsidan, vilket var mycket bra. Det primära syftet med övningen var att öka försvarmaktens operativa förmåga. Efter övningen ska de olika vapengrenarna ha förbättrat sin förmåga att strida tillsammans.

Övningen gick bra även om det uppdagades brister i sambandssystemen. Att samöva förband är svårt och bör göras oftare. Endast 6 allvarliga personskador (som behövde sjukhusvård) ägde rum.

Rysk övningsverksamhet, 21 augusti

Forskningsledare Johan Norberg redogjorde för sitt arbete med att bevaka den ryska övningsverksamheten och att utifrån denna analysera de ryska militära ambitionerna och den faktiska förmågan. ”Comprehensive SCRI – surprise combat readiness inspections” samt årliga strategiska övningar ”STRATEXes -strategic exercises” under åren 2009- 2017 speglar en målmedveten politisk och militär ansats att öka handlingsfriheten med Rysslands väpnade styrkor.

En analys av övningar i termer av fyra faktorer (förbands och formationers förmåga att lösa ställda uppgifter, ledningskomplexitet, mängden soldater och materiel samt stridsberedskap) visar att den militära handlingsfriheten ökade avsevärt under denna period.

Ett tydligt ryskt mål är att alltid ha hög tillgänglighet. En hög beredskap eftersträvas således och denna övas och prövas löpande från lägsta till högsta förbands- och ledningsnivå. En konsekvens av detta är att gammal materiel behålls och inte fasas ut förrän nya system fullt ut kan ersätta de äldre.

God samverkan mellan de olika försvarsgrenarna eftersträvas liksom förmågan att samordnat leda genom hela kommandokedjan. Övningarna kan ske med mindre delar men kompletteras med större övningar som omfattar mer än tiotusentalet man. Under 2018 genomförs en mycket omfattande övning som uppskattas omfatta ca 300000 personer. Skyddet av tillväxttransporter ges naturligen stor prioritet.

Rysslands krig mot Ukraina och militära insats i Syrien speglar en ökande vilja att använda militära medel för att nå politiska mål. Jämfört med 10 år tidigare hade Rysslands politiska ledarskap 2018 ett mer trovärdigt och användbart militärt verktyg för att påverka andra länder, antingen indirekt, genom att hota eller tvinga dem, eller direkt, genom att anfälla dem.

FNs inspektioner av den syriska kemvapenanvändningen, 20 september

Docent Åke Sellström, f.d. avdelningschef FOI Umeå, ledde ett seminarium om FN:s inspektioner av den syriska kemvapenanvändningen den 20 september. Han berättade utförligt om dels hur FN och Säkerhetsrådet fungerar dels hur inspektionerna på plats i Syrien under hösten 2013 gick till.

Åke har varit chef för FN:s vapeninspektörer och beskrev den komplexa situationen i Syrien med 1 400 olika fraktioner på oppositionssidan mot den syriska regimen. FN betraktades med viss misstro av den syriska regimen och sades vara alltför västvänligt. FN-inspektörerna, som var stationerade i Damaskus 2013, fick efter intensiva förhandlingar löfte om att under ett par timmar, under fyra olika dagar, utföra inspektioner och provtagningar samt utföra intervjuer med ett stort antal patienter som sades ha utsatts för kemvapen. Trots ändrade tidsförhållanden, farliga biltransporter och ännu fler förhandlingar om nya tillfällen för inspektioner, lyckades Åke och de övriga FN-inspektörerna utföra det arbete de kommit dit för. Under tiden i Damaskus genomfördes många telefonsamtal med FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon och Jan Eliasson. Prover skickades dels till FN:s olika lab. och dels till Syrien för kontroll av vilken substans som använts. Det konstaterades att det var nervgasen sarin som använts i ett antal fall. På ryskt initiativ gjorde Syrien sig av med det mesta av sitt kemvapenmaterial 2014. Den påstådda kemvapenanvändningen fortsatte ändå under 2014, då klorgas skall ha använts.

2015 tillsatte FN:s Säkerhetsråd en mekanism för att undersöka vem som stod bakom dessa klorgas-attacker. Undersökningarna visade sig vara mycket svåra att utföra. Endast i tre fall av nio kunde man få fram tillräckliga bevis på vem eller vilka som låg bakom dessa attacker med klor. Våren 2017 sades sarin ha använts igen i en by i Syrien med många skadade som följd. FN:s säkerhetsråd undersökte även detta. Trots att många olika faktorer pekade på att situationen var fejkad, kunde utredningen till sist få fram bevis för att regeringen låg bakom sarinattacken. Åke slutade med att konstatera att FOI ofta medverkar i FN och har gjort stor nytta i undersökningar om användningen av kemiska vapen.

Försvarsmaktens materielförsörjning, 21 november

Den 21 november höll forskningsledaren Sven Holmberg, FOI, ett seminarium om utredningen "Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov" där han var en av de tre utrednings-sekreterarna. Försvarsminister Hultgren initierade utredningen och utredningsuppdraget gavs till Ingemar Wahlberg i slutet av 2016 och lades fram drygt ett år senare. Sakkunniga från FM, FMV och FOI bidrog med sin expertkunskap.

Många externa kontakter togs och även möten med de politiska partierna ägde rum. Uppdraget var att i prioriteringsordning svara på vilken materiel som borde tillföras Försvarsmakten i framtiden samt om de ekonomiska förhållandena är oförändrade eller ökar. Målgruppen var Försvarsberedningen. Utredningen hade inte planerat när olika anskaffningar borde ske utan belyste frågan i perspektivet 2030 eller därefter (2035).

Fokus för utredningens prioriteringar låg på att utveckla förmågan att möta väpnat angrepp i hög konfliktnivå (dock inte kärnvapen) från en kvalificerad fiende. Utgångspunkt var bl.a. det typfall som använts i totalförsvarsplaneringen och som FOI har tagit fram. Materielprioriteringarna skulle i huvudsak vara anpassade till FM:s insatsorganisation 2016.

Utredningen ansåg det prioriterat att anskaffa mängdmateriel för att fylla igen de hål som finns i dag, samt att kunna bekämpa transporter och ha förmåga till uthållig markstrid. Vidare borde flygets baskapacitet och förmåga till spridning öka. För att få ut full operativ effekt av stridsflyget ansåg utredningen det väsentligt att förnya sensorkedjan för bättre förmåga och uthållighet. I övrigt konstaterades bl.a. att det är svårt att skydda den civila sjöfarten, infrastruktur och storstäder vid ett angrepp, vilket fick inverkan på utredningens prioriteringar.

Utredningen gick ut på remiss och de flesta remissinstanserna instämde i huvudsak till de slutsatser som utredningen kommit fram till; dock påpekades att andra situationer än väpnat angrepp borde ha belysts mer.

Popcornövningen, BALEX DELTA, 21 januari

Forskningsledare Pär Eriksson redogjorde för utvärderingen och resultatet av den multinationella miljöskyddsövningen BALEX DELTA, som genomfördes i södra Östersjön i augusti 2018.

FOI fick uppdraget att utvärdera övningen, ett uppdrag som genomfördes under ledning av Pär Eriksson. Övningen var en av de största och mest komplexa någonsin i Östersjöområdet för att hantera och sanera utsläpp av kemikalier och olja. 18 fartygsenheter och ett stort antal nationer deltog i övningen, som utöver agerandet till sjöss även inkluderade saneringsproblematiken till lands. Bl.a. gjordes en seminarieövning avseende hanteringen av olja som nådde den svenska kusten.

Övningen ägde rum inom ramen för HELCOM, som är ett samarbete mellan samtliga Östersjöländer och EU för skyddet av Östersjöns marina miljö.

FOI personal medverkade tidigt i övningsupplägget för att bl.a. säkerställa tydliga målformuleringar och utforma lämplig värderingsmetod. Utvärderingen kunde konstatera att samarbetet och förmågan att sanera olja till sjöss är god. De deltagande nationernas enheter klarade att kommunicera och samordna insatserna. Detta har också övats återkommande under ett stort antal år. Problemet vid en skarp insats är att vissa nationella enheter kan ha långa gångtider till ett skarpt insatsområde. Detta påverkar naturligtvis hur snabbt en samordnad saneringsinsats kan påbörjas. Viktigt är således att det finns förmåga till lands att snabbt påbörja sanering av ilandflytande olja. Tyvärr konstaterade utvärderingen att det finns brister vad gäller samordning och resurser att hantera problematiken till lands.

GD-besök på FOI VET med Luciakaffe, 10 december

Varje år har vi haft förmånen att lyssna på och fråga GD, Jan-Olov Lind, om hur han ser på FOI:s framtid och om vad som hänt under året. Årets GD-kaffe hölls den 10 december, och lockade nästan 50 FOI-veteraner till Kista och ett 30-tal i Umeå. Det var det sista Lucia-kaffet som J-O närvarade vid då hans förordnande går ut till sommaren 2019, efter 10 år på FOI.

GD gav en positiv bild av FOI:s nuläge och dess framtid. Bland FOIs uppdragsgivare får FOI mycket positiv feedback vilket också den senaste kundundersökningen visar som myndigheten genomförde under 2018.

Betr. forskningen på myndigheten informerade GD att det numera är mycket hotdriven forskning som bedrivs idag. Den nationella efterfrågan är just nu så stor att den internationella efterfrågan tyvärr får stå undan.

Det är således ett stort tryck på FOIs medarbetare och FOI har därför under 2018 fortsatt med omfattande rekrytering. Av de cirka 100 personer som rekryterats är ca 40-50 % nyrekrytering medan resten är ersättningsrekryteringar. FOIs medarbetare har gott rykte och därför finns många andra företag och myndigheter som är intresserade av FOIs anställda. I takt med att medarbetarantalet ökar behövs också mer lokaler.

En av FOIs externa hyresgäster, ISP, har flyttat ut p.g.a. för trånga lokaler och dessa lokaler kommer nu att iordningställas för FOI-personal. FOIs bibliotek minskar och i de gamla bibliotekslokalerna håller man nu på med en ombyggnad för att utöka antalet konferenslokaler i huset.

GD informerade också om att alla på FOI under 2018 blivit krigsplacerade och myndigheten arbetar nu med att fastställa vad FOI ska göra vid skarpt läge.

Efter sitt föredrag svarade GD på frågor och stannade kvar på det efterföljande Luciakaffet.

Basprogrammet

Inom basprogrammet ordnas främst studiebesök och guidade visningar vid intressanta objekt. Under 2018 har åtta besök anordnats.

Besök Forsmark, 2 februari

Den 2 februari genomförde FOI Vet styrelse ett besök på kärnkraftsverket i Forsmark. Besöket, som helt bekostades av deltagande styrelsemedlemmar, var en rekognosering inför ett tänkt senare besök där inbjudan ställs till FOI Veteranförenings medlemmar. Besöket var av Forsmark maximerat till den handfull deltagare som kunde tillåtas besöka reaktorhallen.

Dagen innehöll följande moment:

- Dragnings - beskrivning av kärnkraftverket
- Besök i simulatorhallen (exakt kopia av driftcentralen)
- Stationsbesök
- Reaktorhall

- Diskussion avseende upplägg på ett kommande besök
 - o Lämplig tid på året med avseende på driftförhållanden
 - o Antal deltagare och mot detta relaterat innehåll

Anläggning, säkerhetssystem och rutiner liksom personalens kompetens imponerade. Ambitionen är att veteranföreningen skall kunna genomföra det tänkta besöket på Forsmarks kärnkraftverk under 2019.

SIPRI, 19 april

Sju FOI-veteraner mötte upp i den tidiga timmen. Efter kaffe berättade biträdande direktören Jakob Hallgren allmänt om SIPRI. Finansieringen är till en tredjedel anslag från Sverige och två tredjedelar är uppdrag – huvudsakligen internationellt. Av de 60-70 anställda är cirka 20 procent svenska. Petr Topychkanov, ryss, berättade om ”new technologies” bl.a. om möjligheterna/riskerna med AI-styrda kärnvapen. Kolja Brockmann, tysk, talade om rustningskontroll bl.a. riskerna med ”3D-printning av försvarsmateriel”. En livfull diskussion följde. Sammanfattningsvis ett mycket intressant besök.

S/S Orion, 16 maj

Tolv FOI-veteraner besökte Lotsverkets tidigare stabsfartyg S/S Orion, förlagt vid Skeppsholmen. Besöksmottagare och guide var Bo Thorstensson som också visade sig vara ägare till fartyget sedan 1987. Thorstensson renoverar nu fartyget bl.a. med stöd av en vänförening. Renoveringsarbetet syftar till att återställa fartyget i ursprungligt skick med bl.a. fungerande ångmaskin. Verksamheten på fartyget finansieras av fonder och sponsorer.

Vi fick en levande beskrivning av den verksamhet som varit på fartyget och de förhållanden som varit och som man arbetat under. Ångaren byggdes 1929 på Helsingborgs varfs AB och fick namnet Kalmar. Fartyget användes som inspektions- och arbetsfartyg. Man inspekterade fyrskepp och lotsplatser, utförde sjömätning och arbetade med bojar och prickar i våra farleder längs med ostkusten. En FOI-veteran bidrog med egna erfarenheter som mässpojke på fartygets efterföljare.

Ett uppskattat besök.

Fordonsmuseet Strängnäs, Arsenalen 12 juni

Nio medlemmar samt två medföljande besökte Försvarsmaktens fordonsmuseum Arsenalen i Strängnäs. Resan företogs i styrelsemedlemmars bilar samt på egen hand. Vår guide var Christer Holm, pensionerad pansarofficer från Strängnäs med erfarenhet också från underrättelseverksamhet i ledningsstaben samt som försvarsattaché i Ukraina.

Vi fick en 90 minuters genomgång av nittonhundratalets krigshistoria utifrån stridsvagnens utveckling. För- och nackdelar med bl.a. Sherman, T 34, Centurion och stridsvagn S presenterades på ett livfullt sätt. Ett mycket intressant och givande besök och som oftast mest beroende på en utmärkt guide.

Norra Djurgårdsstaden, 3 oktober

Nio medlemmar samt två medföljande besökte Stockholms stads informationskontor över Norra Djurgårdsstaden i gamla Hjorthagen. Mottagare var Anna-Karin Hughes Cambry. Besöket inleddes med information samt studie av modell inomhus under en knapp timme.

Området är planerat för 12 000 bostäder som skall vara färdiga 2030. Hittills har drygt 5 000 bostäder anvisats och år 2020 beräknas 6 000 bostäder byggts i det norra området mellan Husarviken och de gamla gasverkstomterna. Området avses bli väl anpassat vad avser klimat och miljö. Byggandet sker etappvis med 600-1 000 bostäder i varje etapp. Avsikten är att man i den fortsatta planeringen skall kunna införa nya innovationer vartefter byggandet fortskrider. Efter inomhusinformationen blev det en upplysande promenad i solskenet i kvarteren.

Käppalaverket, 30 oktober

Fem medlemmar samt en medföljande besökte Käppalaverket i Gåshaga på Lidingö. Vi blev omhändertagna av Ellinore Nilsson som är studiebesökskommunikatör. Besöket inleddes med information samt en film som bl.a. beskrev byggandet av verket med anslutande ledningar - 6,5 mil!

Därefter följde en entimmesvandring i de underjordiska tunnelsystemen med olika behandlingsbassänger. Käppalaverket är ett avloppsreningsverk för Storstockholms norra och östra kommuner. Kapaciteten har sedan 50-talet byggts ut successivt och f.n. klarar man 900 000 personers avlopp. Det avskilda slammet används som gödning samt för tillverkning av biogas.

Med många frågor från den tappra skaran blev besöket mycket intressant. Föreningen fick möjlighet att besöka verket eftersom vi ville komma under höstlovet. Annars är man mest inriktad på skolklasser i mellanstadiet från de anslutna kommunerna. Man passar då på att informera om vad man inte bör slänga i avloppet för att förhindra alltför stora problem i verksamheten.

Riksarkivet, 23 november

Den 23 november besökte 17 medlemmar samt två medföljande, Riksarkivet, som officiellt grundades genom en kansliordning år 1618, vars upphovsman var rikskanslern Axel Oxenstierna.

Vi togs emot av vår guide, Karin Borgkvist Ljung och fick en intressant inblick i uppbyggandet av Riksarkivet som bl.a. lett till möjligheten att släktforska och till att bevara gamla dokument från medeltiden.

Dessa dokument förvarades tidigare i kyrkoarkiv sorterade på stift. Förhärskande språk var latin och franska. Med tiden gjorde tyska språket sitt intåg. Arkivet fördes över till Kammarkollegium, Kungliga Biblioteket på Slottet, Stenbockska Palatset (1864), Gamla Riksarkivet (Riddarholmen) och slutligen till Riksarkivet Marieberg (1968) med Annex Arninge sedan 2018.

Vår guide höll ett spännande föredrag och visade bilder på personer med betydelse för Riksarkivets uppbyggnad som riksarkivarie Peder Månsson Utter, Gustaf den II Adolf och Drottning Kristina. Hans Järta 1837-1846 öppnade Riksarkivet för forskning. Andra betydelsefulla personer är August von Hartmansdorff, Claes Theodor Odhner, professor i historia, Landsarkivet samt slutligen Emil Hildebrand 1901 som formulerade Proveniensprincipen, det odelade arkivet, vilket lade grunden för den svenska arkivvården.

Besöket blev mycket uppskattat, mycket p.g.a. vår kunniga och inspirerande guide.

Besök projekt Hagastaden, 7 februari 2019

Arton personer varav fem medföljande besökte Stockholms stads informationskontor för Hagastaden på Norra Stationsgatan. Mottagare var samma person som vid besöket på Norra Djurgårdsstaden - Anna-Karin Hughes Cambry.

Besöket inleddes med information inomhus under en knapp timme. Området är speciellt på flera sätt. Dels är det kommunövergripande mellan Stockholm och Solna, dels innebär det en bred överbyggnad över E4 och järnvägen och detta pågår samtidigt med utbyggnaden av Karolinskas område som det ska integreras med.

Yta: 96 hektar, ett område tre gånger så stort som Gamla Stan, varav 30 hektar inom Stockholms kommungräns och 66 hektar i Solna kommun

Antal nya bostäder: 6 000

Antal arbetsplatser: 50 000

Investeringar: Sammantaget ca 70 miljarder

Efter inomhusinformation blev det en upplysande promenad i kvarteren.

FOI Vet:s verksamhet i Umeå

Veteranföreningens medlemmar i Umeåområdet bildar en grupp med egen verksamhet och delvis egen ekonomi. Gruppen genomför själv sin verksamhet och bestämmer även sin organisation. Medlemsantalet i december 2018 var 46. Britta Häggström och Gudrun Cassel har varit kontaktpersoner till veteranföreningens styrelse i Stockholm under året.

Under året har Umeå avdelningen haft fyra sammankomster med ett deltagarantal mellan 15 och 20. Två möten hölls i FOI:s lokaler och avslutades med gemensamma luncher i matsalen.

Årets första möte leddes av Britta Häggström, som är ny kontaktperson för Umeå gruppen. Vi inledde med att ta fram ett antal förslag till vad årets möten skulle kunna innehålla. Efter ett kort grupparbete låg en lista med 20 förslag på bordet, av vilka vi under året har genomfört tre. Utöver det har vi den 20 september lyssnat till Åke Sellström ännu en gång om sitt FN uppdrag i Syrien och den 10 december GD:s FOI Vet besök båda via videolänk från Stockholm.

Vad gör smittskyddsläkaren och vilka är utmaningarna för framtiden? 26 februari

Stephan Stenmark, smittskyddsöverläkare, Västerbottens län har ett förflutet på FOA/FOI och doktorerade på harpest i samarbete med NUS. Studierna bedrevs på FOI eftersom vi hade ett bättre djurhus. Det finns en smittskydds-enhet i varje län som ska se till att det finns ett bra skydd mot smittsamma sjukdomar. Man räknar med att 30 s.k. allmän farliga sjukdomar och ytterligare 30 övriga sjukdomar, samt tre samhällsfarliga sjukdomar (smittkoppor, SARS och Ebola) ska kunna hanteras.

Smittskyddsläkarens viktigaste verktyg är tidig diagnos, effektiv behandling och noggrann smittspårning. Resultatet blir begränsad spridning och tidig upptäckt av förändrade spridningsmönster.

Sexuell smitta: Klamydia, Gonorré, HIV

Spridningen av Klamydia ökar inte längre, sänkts från 1010 fall 2012 till 680 fall idag.

Antalet fall av Gonorré är lågt (40) i Västerbotten, men fallen bland 65+ ökar. Förmodligen ett resultat av vårt ökande resande till andra länder

Blodsmitta: HIV, Hepatit B och Hepatit C

HIV sprids i första hand bland missbrukare via delade nålar och andra verktyg. Vaccination mot Hepatit B är oftast regel inför resor vilket begränsar problemet. Hepatit C har varit svår att identifiera men idag finns fungerade PCR och smittspårningen är effektiv.

Antibiotikaresistens: Nationellt och globalt.

Den globala antibiotikaresistens utvecklingen är väl känd och framtidens största utmaning, om t ex lunginflammation inte kan behandlas med befintliga mediciner. I Indien där största delen av all antibiotika tillverkas är resistensen spridd till både växter och djur p.g.a. att processvattnet inte renas innan det släpps ut. Detta innebär att efter en resa till Indien i 14 dagar har man med sig multiresistenta bakterier i tarmen som stannar kvar där i ett till ett och ett halvt år. Vår ökande turism innebär därmed ett ökande inflöde av antibiotikaresistens till Sverige. Indien är bara ett exempel på ett land med dålig kontroll på sin antibiotikaanvändning. Användningen av antibiotika vid djuruppfödning är fortsatt högt både i Kina och USA. De Nordiska länderna plus Holland är ”bäst” vad gäller antibiotikaresistens.

Lösning: Nya antibiotika som ska användas restriktivt och vaccin mot fler bakteriella infektioner måste utvecklas. God folkhälsa genom motion, bra mat, viktkoll, minskad användning av tobak och alkohol och andra droger är viktiga målsättningar. Något som Stephan varmt rekommenderar är att så många barn som möjligt följer vaccinprogrammet (98,7 % av alla barn i Västerbotten). Stephans största farhåga för framtiden är dock ett utbrott av en influensa epidemi, där viruset muterar så snabbt att man inte hinner producera vaccin i tillräcklig mängd.

CBRN-forskning 2018 och framåt, 15 maj

Avdelningschefen Mats Strömquist började med att ge en kort presentation av sin bakgrund, som protein-kemist och de olika ledningspositioner som han haft.

FOI:s roll idag beskrev han som forskning, metod- och teknikutveckling. Utredningar för totalförsvaret men ingen egen roll inom totalförsvaret. Stöd till UD i deras nedrustningsarbete och att utgöra ett expertstöd inom hela CBRN området. Hotbilds bevakning CBRN inkl. kärnvapen, både statliga och icke statliga aktörer. Samarbete med många beredskaps myndigheter och ett par EU projekt. Forum för beredskaps diagnostik B-området.

C-området

Analysmetoder för klorgas: Biomarkörer i utandnings luft, klor i triglycerider och sarin addukter. Hur farlig är klorgasen, hur sprids den, vilka skydd finns och hur går saneringen till. Kartlägga och ha kunskap om olika aktörer. Önskemål finns att kunna ha 24/7 beredskap samt att vara expertstöd. Analys av prover, från luft, mark, vatten, vävnad, blod och urin. Traditionell hot bevakning och följa CWC konventionens efterlevnad. Forensiska metoder, mikrosyntes inhalations toxikologi, hudpenetration och in-vivometoder. Biomedicinska prover, genomik/proteiner. Är ackrediterade av OPCW.

B-området

Mikroorganismers virulens faktorer och förmåga att överleva hos de där det finns risk att de kan användas vid terrorhandlingar. Realtidssekvensering av DNA är en teknik man behärskar. Mycket av kunskapen byggs upp genom grundforskning på Francisella Tularensis (harpest). Forestik. Mer information läggs till listorna om riskerna för bioterrorism, av så olika smittämnen som smittkoppor och mässling. Hot och riskbedömningar görs också för livsmedelskedjor, vattenreservoarer och EHEC. Teknikutvecklingen inom bioteknik området följs noga för att kunna ge underlag till översynskonferenserna av BTWC.

R -området

Beredskap: snabbare metoder för att bestämma stråldos både extern och via föda. Utveckling av teoretiska spridningsmodeller som gör att man kan identifiera källa, spridningsväg och effekt, t.ex. vulkanutbrott. Har nationellt ansvar för att kunna bevisa illegal handel och användning. Framtida mål är att modellerna ska fungera i urbana miljöer och inomhus. samt att kunna förstå ämnens förändring under transport i luft.

Besök av FOI Vet ordförande, 15 maj

Per Ånäs ordförande för FOI Vet deltog och berättade lite om FOI Vet verksamheten i Stockholm och lämnade en broschyr för utdelning till blivande pensionärer. Umeå var intresserad av, något som Per ställde sig mycket positiv till. att via videolänk delta i vissa av föreningens möten i Kista. Två sådana möten har genomförts under året och har uppskattats av oss. Han hade också ett enskilt möte med AC Mats.

Besök på Umevatoriet, 17 oktober

Marianne Eik välkomnade oss och lotsade oss genom en fantastisk resa ut i vår galax med alla dess planeter. Resan fortsatte längre ut i universum och visade att Vintergatan bara är en liten prick bland alla andra galaxer. Hon beskrev på ett begripligt sätt både de enorma avstånden och de höga hastigheter allt färdas i. Svårigheterna med att skicka en sond till Mars blev också gripbara. Vi fick se rymdstationen ISS och alla de 16000 banor som Jordens alla kommunikationssatelliter snurrar i. Vi fortsatte sedan vår resa ut från vår galax för att återigen häpna över hur många andra galaxer det är därute.

Årets avslutningsmiddag, 28 november

Umeå-avdelningen avslutade årets verksamhet med en middag på Umeå garnisons mäss. En trevlig och god middag med överlämning av rollen som kontaktperson från Britta Häggström till Anders Norqvist.

Luncherna

Veteranluncherna har, som vanligt, avätits den tredje onsdagen i månaderna januari-maj och augusti-december huvudsakligen på Sjöofficerssällskapets restaurangfartyg M/S Segelkronan vid Östra Brobänken på Skeppsholmen. Antal lunchdeltagare har varierat från sju till elva medlemmar.

GDPR

Med anledning av den nya dataskyddsförordningen GDPR (General Data Protection Regulation), som gäller från 25 maj 2018, har FOI Veteranförening under oktober 2018 lämnat information till föreningens medlemmar om detta och om sin rätt att få tillgång till sina personuppgifter.

De personuppgifter som finns registrerade och behandlas är: namn, adress, e-postadress, födelsedatum, anställningstid, senaste arbetsplats på FOA/FFA/FOI, bostadstelefon och mobiltelefon.

Matrikeln används för styrelsens kontakter med medlemmarna, främst för att hantera utskick av inbjudningar och kallelser till aktiviteter. Vissa uppgifter används dessutom som underlag till FOI Vets verksamhetsberättelse.

Enligt förordningen har man som medlem rätt att få tillgång till sina personuppgifter som behandlas, felaktigheter rättade, personuppgifter raderade (vilket normalt torde innebära att medlemskapet upphör).

Hemsida

Föreningen har en hemsida på Internet som återfinns under adress <http://sites.google.com/site/foivet>. Tidigare har en länk funnits på FOI hemsida men den togs bort i samband med den uppgradering som FOI gjort. Veteranföreningen kommer att trycka på för att få tillbaka denna "självkla" länk.

Hemsidans uppgifter är att presentera föreningen för omvärlden samt att för främst medlemmarna visa aktuellt program med

- inbjudningar till olika aktiviteter i Stockholm, Umeå och Linköping
- kompletteringar med aktuella uppgifter mellan mail- och brevutskick och
- historik över program, publiceringar och projekt från grundandet 1990.

Vidareutveckling till en mer attraktiv och överskådlig hemsida har påbörjats, se vidare under Hemsidesatsningen ovan.

Medlemmar och medlemsavgifter

Årsmötet fastställde oförändrad medlemsavgift, d.v.s. en inträdesavgift på 300 kronor.

Styrelsen har vid olika kampanjer under åren tillfälligt tillämpat en lägre avgift. Under hösten, efter styrelsemötet i september, påbörjades ännu en kampanj skulle gälla fram till årsskiftet. Därefter har styrelsen beslutat förlänga kampanjen till årsmötet.

Den 31 december 2018 hade föreningen **243 medlemmar**, en minskning med 5 medlemmar jämfört med 2017.

Geografiskt fördelar sig medlemmarna inom följande verksamhetsorter.

Stockholm	184
Umeå	46
Linköping	13

Under året har 8 personer inträtt, medan 13 har lämnat föreningen. Dessa personer har antingen avlidit eller valt att inte ta del av FOI Vets information och aktiviteter.

Nya medlemmar 2018

Göran Knutsson, Umeå
Olof Hjelm, Stockholm (Sollentuna)
Åke Ignell, Stockholm (Huddinge)
Anita Linell, Stockholm (Sollentuna)
Kjerstin Granström, Umeå
Bernt Öström, Stockholm (Skogås)
Ulla Backlund, Stockholm (Lidingö)
Krister Andrén, Stockholm

Medlemmar som lämnat FOI Vet 2018

Claes Runeborg, Stockholm (Täby), avlidit
Arnold Magnusson, Stockholm (Sökrunda), avlidit
Arne Lake, Stockholm (Bandhagen), avlidit
Bengt Odin, Stockholm, avlidit
Torsten Liljegren, Stockholm (Tumba), avlidit
Hans Lok, Stockholm (Ljungsbro), avlidit
Lennart "Nisse" Nilsson, Stockholm, avlidit
Åke Götharsson, Stockholm (Solna), avlidit
Birgit Rundvik, Stockholm (Strängnäs), avlidit
Jörgen Lindmark, Stockholm, avlidit
Olle Nord, Linköping (Strövelstorp), avlidit
Carin Ericsson, Stockholm (Täby)
Inger-Enander-Persson, Stockholm (Djursholm), avlidit

Medlemshistorik, 5 senaste åren

2018-12-31: 243 medlemmar
2017-12-31: 248 medlemmar
2016-12-31: 249 medlemmar
2015-12-31: 253 medlemmar
2014-12-31: 263 medlemmar

Föreningens ekonomi

Föreningens ekonomi är fortsatt tämligen god, även om årets verksamhet uppvisar ett underskott om - 13 114 kronor mot budgeterade -5 300 kronor. Största anledningen till detta är att omsittarmiddagen med avgående och nytillträdande styrelse blev ganska kostsam.

Det egna kapitalet uppgår till 43 084 kronor vid årets slut.

Resultat- och balansräkning, samt budget för år 2019, sänds till medlemmarna separat i god tid före årsmötet. Revisorernas rapport redovisas vid årsmötet.

Den allra viktigaste inkomstkällan för föreningen är aktivitetsbidraget från FOI. Utan detta bidrag skulle vi inte klara av någon verksamhet utan att ta ut en årlig avgift av medlemmarna. Föreningen debiteras av FOI för samtliga kostnader för reproduktion och papper. Vi har själva upphandlat kuvert för medlemsutskicken. Det är viktigt att medlemmarna meddelar styrelsen sin e-postadress så att vi kan minska dessa kostnader.

Stockholm i februari 2019

Per Ånäs

Mats Ahlberg

Anders Almén

Elisabeth André Turlind

Björn Backström

Solveig Gartzell

Irene Hollås Norling

Ola Listh

Ulf Sundberg

Bo Tarras-Wahlberg